Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2026/6151

19.11.2026

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 9 november 2026

om tillåtelse för Italien att avvika från de maximala ökningstakter för nettoutgifter som rådet fastställt i enlighet med förordning (EU) 2024/1263 (Aktivering av den nationella undantagsklausulen)

(C/2026/6151)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 121,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([1]), särskilt artikel 26,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation, och

av följande skäl:

(1) De mest centrala delarna av EU:s ramverk för ekonomisk styrning utgörs av förordning (EU) 2024/1263, tillsammans med rådets ändrade förordning (EG) nr 1467/97 ([2]), och rådets ändrade direktiv 2011/85/EU ([3]). Syftet med ramverket är att främja sunda och hållbara offentliga finanser och en hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar samt förhindra alltför stora offentliga underskott. Ramverket främjar nationellt ägarskap och har en medelfristig inriktning, i kombination med ett effektivt och enhetligt säkerställande av regelefterlevnad.

(2) De maximala ökningstakter för nettoutgifter som fastställs i en rådsrekommendation i enlighet med artikel 17.1, 19 eller 20 i förordning (EU) 2024/1263 utgör den enda operativa indikatorn för den årliga budgetövervakningen av varje medlemsstat och står i centrum för ramverket för ekonomisk styrning. De maximala ökningstakter för nettoutgifter som fastställs i den rådsrekommendationen innebär en budgetrestriktion för fyra eller fem år som grundar sig på en fyraårig anpassningsperiod, vilken kan förlängas med upp till tre år.

([1]) EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Rådets förordning (EG) nr 1467/97 av den 7 juli 1997 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott (EGT L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).
([3]) Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

(3) I ramverket finns i enlighet med artikel 26 i förordning (EU) 2024/1263 utrymme för flexibilitet i tillämpningen av reglerna i fall där det föreligger exceptionella omständigheter utanför medlemsstaternas kontroll som har en betydande inverkan på de offentliga finanserna (*nationella undantagsklausuler*). I ett sådant fall får rådet, på begäran av en medlemsstat och på kommissionens rekommendation som grundas på dess analys, inom fyra veckor från kommissionens rekommendation anta en rekommendation som gör det möjligt för en medlemsstat att avvika från sina av rådet fastställda maximala ökningstakter för nettoutgifter om det i) föreligger exceptionella omständigheter utanför medlemsstatens kontroll som ii) har en betydande inverkan på den berörda medlemsstatens offentliga finanser, och iii) denna avvikelse inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt. Rådet måste fastställa en tidsfrist för en sådan avvikelse.

(4) Vid sitt möte i Versailles den 10–11 mars 2022 åtog sig stats- och regeringscheferna att stärka Europas försvarsförmåga mot bakgrund av Rysslands militära angrepp mot Ukraina. Dessa mål upprepades i den strategiska kompassen för säkerhet och försvar. I sina slutsatser om det europeiska försvaret av den 6 mars 2025 välkomnade Europeiska rådet kommissionens avsikt att som en omedelbar åtgärd rekommendera att den nationella undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten aktiveras på ett samordnat sätt.

(5) I sitt meddelande av den 19 mars 2025 ([4]) uppmanade kommissionen alla medlemsstater att på ett samordnat sätt utnyttja den flexibilitet som tillåts genom den nationella undantagsklausulen för att maximera effekterna på EU:s försvarsförmåga. Syftet med flexibiliteten är att göra det lättare att ställa om till högre försvarsutgifter förutsatt att detta inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt. Enligt meddelandet skulle aktiveringen av den nationella undantagsklausulen göra det möjligt för medlemsstaterna att avvika från de maximala ökningstakter för nettoutgifter som rådet fastställer i samband med godkännandet av de medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna, eller i samband med fastställandet av korrigeringsbanor inom ramen för förfarandet vid alltför stora underskott, förutsatt att avvikelsen motiveras av en ökning av försvarsutgifterna i förhållande till referensåret och att det årliga överskridandet till och med 2028 inte uppgår till mer än 1,5 % av BNP. Ökningar utöver denna procentandel skulle bli föremål för en sedvanlig bedömning av efterlevnad. Det är nödvändigt att fastställa en sådan högsta procentandel för att göra det möjligt för medlemsstaterna att dra nytta av flexibiliteten när de ställer om till högre försvarsutgifter utan att detta äventyrar den finanspolitiska hållbarheten. För att säkerställa att den utökade flexibiliteten enbart utnyttjas för det avsedda syftet kommer exakta procentandelar att fastställas när utfallsdata blir tillgängliga.

(6) I sitt meddelande av den 3 juni 2026 aviserade kommissionen att tillämpningsområdet för den nationella undantagsklausulen skulle kunna utvidgas till att även omfatta åtgärder som medlemsstaterna vidtagit sedan den 28 februari 2026 som stärker det europeiska energisystemets strukturella motståndskraft och påskyndar omställningen bort från fossila bränslen (*energitrygghetsåtgärder*) ([5]). Den 18 augusti 2026 offentliggjorde kommissionen ett tillkännagivande med närmare vägledning för medlemsstaterna om omfattningen och utformningen av denna ytterligare flexibilitet för energitrygghetsåtgärder ([6]). Åtgärderna bör vara nationellt finansierade, med en direkt inverkan på budgeten, och de bör ha beslutats efter den 28 februari 2026, vara riktade och kostnadseffektiva samt utformade på ett sätt som maximerar deras effekter och bidrag till avkarbonisering och/eller energibesparingar samt stärka Europas energitrygghet. För att säkerställa att hållbarheten i de offentliga finanserna inte äventyras och för att begränsa den nödvändiga ökningen av den finanspolitiska anpassningen under kommande perioder är det nuvarande taket på 1,5 % av BNP oförändrat och tillämpligt på flexibilitetsutrymmet för både försvars- och energirelaterade utgifter. Vidare bör det flexibilitetsutrymme som beviljas för energitrygghetsåtgärder inte överstiga 0,3 % av BNP per år, medan det kumulativa flexibilitetsutrymmet i slutet av 2028 inte bör överstiga 0,6 % av BNP.

(7) Italiens nettoutgiftsbana godkändes genom rådets rekommendation av den 21 januari 2025 ([7]). I rådets rekommendation av den 21 januari 2025 ([8]) fastställs dessutom en korrigerande utgiftsbana för Italien för åren fram till 2026. Det flexibilitetsutrymme som skapas genom den nationella undantagsklausulen kommer också att beaktas när förfarandet vid alltför stora underskott genomförs och när man bedömer om Italien har vidtagit effektiva åtgärder.

([4]) Kommissionens meddelande (C(2025) 2000 final) av den 19 mars 2025.
([5]) Kommissionens meddelande *Europeiska planeringsterminen 2026 – Vårpaketet* (COM(2026) 200 final).
([6]) Kommissionens tillkännagivande *Vägledning för medlemsstaterna om utvidgningen av tillämpningsområdet för den nationella undantagsklausulen till att även omfatta energitrygghetsåtgärder* (EUT C, C/2026/4514, 18.8.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/4514/oj).
([7]) Rådets rekommendation av den 21 januari 2025 om godkännande av Italiens nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (EUT C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).
([8]) Rådets rekommendation i syfte att få situationen med ett alltför stort offentligt underskott i Italien att upphöra, 5035/25. Finns på https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/b14462ba-d50b-4360-b538-086ce2360b17_en?filename=ecofin_5035_it.pdf.

(8) Den 11 september 2026 inkom Italien med en begäran till rådet och kommissionen om aktivering av den nationella undantagsklausulen för försvars- och energitrygghetsutgifter.

(9) I sin begäran framhåller Italien återverkningarna av Rysslands fortsatta anfallskrig mot Ukraina, vilka gör det nödvändigt att öka försvarsutgifterna väsentligt. Denna situation utgör en exceptionell omständighet som ligger utanför den enskilda medlemsstatens kontroll.

(10) I sin begäran rapporterar Italien uppgifter om totala försvarsutgifter fram till 2026 (tabell 1) och anger att landet planerar att öka försvarsutgifterna ytterligare med upp till 0,9 procentenheter av BNP fram till slutet av 2028. Ökningen består både av nya fleråriga investeringsprogram och tillkommande löpande utgifter, inbegripet högre personalkostnader och andra operativa kostnader. Det innebär att ökningen av försvarsutgifter har en betydande inverkan på Italiens offentliga finanser och bidrar till att saldot i de offentliga finanserna försämras och att den offentliga skulden ökar.

Tabell 1

Totala försvarsutgifter i Italien

	2021 a	2022 a	2023 a	2024 a	2025 b	2026 b
Totala offentliga försvarsutgifter (% av BNP)	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3

Källa: a: Eurostat, b: Uppgifter som Italien lämnat till rådet och kommissionen.

(11) Uppgifter om offentliga försvarsutgifter sammanställs och offentliggörs av nationella statistikmyndigheter och Eurostat i enlighet med den internationella ändamålsklassificeringen av den offentliga förvaltningens utgifter (Cofog) ([9]) inom ramen för det europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS 2010) ([10]). Dessa uppgifter bör ligga till grund för en bedömning av hur försvarsutgifterna påverkar underskott, skuld och nettoutgifter samt därmed sammanhängande begrepp. Eurostat har i nära samarbete med de nationella statistikmyndigheterna fastställt ett förfarande för datainsamling. Cofogs försvarskategorier bör användas som utgångspunkt, men Natos definition bör också beaktas och man bör ha möjlighet att hantera avvikelser som kan bero på skillnader i respektive system för årlig redovisning. Förfarandet för datainsamling överensstämmer med rapporteringskraven i rådets förordning (EG) nr 479/2009 ([11]).

(12) När det gäller kontrakt om försvarsmateriel som undertecknas under den period då den nationella undantagsklausulen är aktiverad kan leveransen dessutom i vissa fall ske vid en senare tidpunkt och därför påverka de offentliga finanserna först efter den period då klausulen är aktiverad. För att ta hänsyn till detta bör den flexibilitet som beviljas enligt den nationella undantagsklausulen också gälla försvarsutgifter som avser en sådan senare leverans, under förutsättning att de berörda kontrakten undertecknades under den period då klausulen var aktiverad och att dessa senare försvarsutgifter inte innebär att det totala tak som nämns ovan överskrids.

([9]) *Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics – Classification of the Functions of Government (COFOG) – 2019 edition.*

([10]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 av den 21 maj 2013 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen (EUT L 174, 26.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/549/oj).

([11]) Rådets förordning (EG) nr 479/2009 av den 25 maj 2009 om tillämpningen av protokollet om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EUT L 145, 10.6.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/479/oj).

(13) Utgifter som finansieras med lån som ges i enlighet med rådets förordning (EU) 2025/1106 ([12]) skulle automatiskt omfattas av den ovannämnda flexibiliteten. Medlemsstaterna skulle därför rapportera alla försvarsrelaterade utgifter inom ramen för Safe-instrumentet i kategorierna ”försvarsprodukter” och ”andra produkter för försvarsändamål” till Eurostat, i enlighet med definitionerna i förordning (EU) 2025/1106.

(14) I sin begäran av den 11 september 2026 framhåller Italien även att de militära aktiviteterna i Persiska viken har fått återverkningar som äventyrar Europas långsiktiga energitrygghet. Denna situation utgör en exceptionell omständighet som ligger utanför medlemsstatens kontroll och som kräver en betydande ökning av de offentliga utgifterna för att minska beroendet av importerade fossila bränslen och de sårbarheter som följer därav och därmed bidra till energitryggheten.

(15) I sin begäran lägger Italien fram en första förteckning över planerade energitrygghetsåtgärder som, enligt en preliminär bedömning, skulle kunna omfattas av flexibiliteten för energitrygghet. Denna första bedömning föregriper inte kommissionens framtida bedömningar av om åtgärderna är godtagbara. Dessa åtgärder omfattar investeringar inom t.ex. elektrifiering av bostäder, förbättrad energiprestanda hos privata och offentliga byggnader och anläggningar, inklusive skolor, universitet och hälso- och sjukvårdsinrättningar, utbyggnad av lösningar för förnybar energi, inklusive solcellssystem, riktade ekonomiska incitament kopplade till avkarboniseringsinvesteringar, investeringar i järnvägstransporter, offentliga transporter och hållbar mobilitet i städer samt utbyggnad av produktionen av förnybar energi, energilagring, energisystemflexibilitet och biodrivmedel.

(16) Kommissionen kommer inom ramen för sin regelbundna budgetövervakning att bedöma om de konkreta åtgärderna är godtagbara i fråga om omfattning, additionalitet, inriktning och kostnadseffektivitet samt deras budgetkonsekvenser. Detta görs för att fastställa den flexibilitet för energitrygghetsåtgärder som bör beaktas på kontrollkontot för Italien och i bedömningen av om de rekommenderade maximala ökningstakterna för nettoutgifter har efterlevts.

(17) Italien bör därför två gånger om året rapportera till kommissionen vilka konkreta energitrygghetsåtgärder landet anser kan omfattas av flexibiliteten enligt den nationella undantagsklausulen, och lägga fram uppgifter som styrker deras godtagbarhet och inverkan på budgeten. Denna regelbundna rapportering om energitrygghetsåtgärder kommer att vara en del av den halvårsvisa budgetövervakningsprocessen. Vårrapporteringen bör omfatta åtgärder och deras budgetkostnader under det föregående året och en prognos för innevarande år, medan höstrapporteringen bör omfatta åtgärder innevarande år och åtgärder under det påföljande året som har antagits eller trovärdigt aviserats på ett tillräckligt detaljerat sätt. Detta kommer att göra det möjligt för kommissionen att i sin budgetövervakning beakta konkreta åtgärder för att öka energitryggheten upp till de högsta årliga och kumulativa taken på 0,3 respektive 0,6 % av BNP.

([12]) Rådets förordning (EU) 2025/1106 av den 27 maj 2025 om inrättande av instrumentet säkerhetsaktion för Europa (Safe) genom förstärkning av den europeiska försvarsindustrin (EUT L, 2025/1106, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj).

(18) Under i övrigt oförändrade förhållanden kommer en ökning av nettoutgifterna under den period som omfattas av den nationella undantagsklausulen att leda till en större offentlig skuld och ett större offentligt underskott vid periodens slut. Kommissionens preliminära prognoser, som utgår från antagandet att hela det utrymme för en ökning av offentliga utgifter som tillåts genom denna rekommendation utnyttjas linjärt fram till och med 2028 (dvs. upp till taket på 1,5 % av BNP), visar att underskottskvoten och skuldkvoten 2028 skulle vara 1,1 procentenheter respektive 1,3 procentenheter högre än om nettoutgifterna hade ökat i linje med den bana som fastställdes i rådets rekommendation C/2025/651. Det är därför sannolikt att det efter den period under vilken den nationella undantagsklausulen är aktiverad skulle behövas ytterligare finanspolitiska anpassningar för att uppfylla kraven i det finanspolitiska ramverket, bland annat för att säkerställa att skuldkvoten förs in på, eller fortsätter att följa, en sannolikt nedåtgående bana, eller ligger kvar på en sund nivå under 60 % av BNP på medellång sikt, och att underskottet ligger kvar på eller minskas till en nivå under 3 % av BNP och fortsätter att ligga under referensvärdet på medellång sikt. Italien är medvetet om att strukturellt högre försvars- och energitrygghetsutgifter framöver kan göra det nödvändigt att vidta politiska åtgärder för att bevara den finanspolitiska hållbarheten och efterleva de finanspolitiska reglerna på medellång sikt. Den begränsade prognosticerade ökningen av underskotts- och skuldnivåerna till följd av den nationella undantagsklausulen, tillsammans med Italiens åtagande att genomföra den nödvändiga anpassningen i syfte att uppfylla alla krav i det finanspolitiska ramverket i nästa plan, säkerställer att den finanspolitiska hållbarheten bevaras på medellång sikt.

(19) Denna rekommendation ändrar inte definitionerna av underskott, skuld och nettoutgifter samt därmed sammanhängande begrepp. Italien ska sammanställa och rapportera uppgifter på grundval av dessa begrepp i enlighet med förordningarna (EU) 2024/1263, (EG) nr 479/2009 och (EU) nr 549/2013.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

1. Italien får till och med 2028 avvika från och överskrida de maximala ökningstakter för nettoutgifter som fastställs i rekommendation C/2025/651 om de nettoutgifter som överstiger dessa maximala ökningstakter inte är större än

   i) summan av

      a) ökningen av försvarsutgifter i procent av BNP sedan 2024 (referensåret),

      b) budgetkostnaden för godtagbara åtgärder som ökar energitryggheten under perioden 2026–2028 upp till ett tak på 0,3 % av BNP per år och 0,6 % av BNP kumulativt under samma period,

   ii) förutsatt att den totala avvikelsen från de maximala ökningstakterna för nettoutgifter inte överstiger 1,5 procent av BNP.

2. Åren efter 2028 får Italien fortsatt avvika från och överskrida de maximala ökningstakter för nettoutgifter som anges i en rådsrekommendation i enlighet med artikel 17, 19 eller 20 i förordning (EU) 2024/1263 om de nettoutgifter som överstiger dessa maximala ökningstakter gäller leveranser av försvarsmateriel som upphandlades före utgången av 2028 och inte innebär att det totala tak som nämns ovan överskrids.

3. I enlighet med artikel 22.7 i förordning (EU) 2024/1263 kommer avvikelser från de av rådet fastställda maximala ökningstakterna för nettoutgifter som tillåts enligt denna rekommendation inte att registreras som debetposter på Italiens kontrollkonto.

4. I syfte att säkerställa att dessa ytterligare utgifter registreras korrekt måste Italien inkludera faktiska och förväntade uppgifter om totala försvarsutgifter (Cofog-huvudgrupp 02), inbegripet försvarsinvesteringar (Cofog-huvudgrupp 02 P.51), samt alla utgifter som kommer att finansieras med Safe-lån som inte omfattas av Cofog 02,

   a) i rapporteringen till kommissionen (Eurostat) i enlighet med förordning (EG) nr 479/2009 när det gäller åren 2021 till och med T-1 (där T är innevarande år),

   b) i nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer och i årliga lägesrapporter i enlighet med artiklarna 11.1, 15 och 21.1 i förordning (EU) 2024/1263 när det gäller åren 2021 till och med T (innevarande år),

c) i utkast till budgetplaner i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 ([13]) när det gäller åren T (innevarande år) och T+1.

5. För att säkerställa att de registreras korrekt ska Italien till kommissionen rapportera konkreta åtgärder för att öka energitryggheten som vidtas under perioden 2026–2028 enligt denna rekommendation. Rapporteringen av dessa konkreta åtgärder till kommissionen bör ske enligt kommissionens rapporteringsmall och inkludera information om genomförandegrad och uppgifter som styrker åtgärdernas godtagbarhet, samt ge en transparent och försiktig kvantifiering av den beräknade inverkan på budgeten. Rapporteringen ska ske två gånger om året, på våren senast den 15 april och på hösten i utkasten till budgetplaner senast den 15 oktober.

Denna rekommendation riktar sig till Republiken Italien.

Utfärdad i Bryssel den 9 november 2026.

På rådets vägnar

S. HARRIS

Ordförande

([13]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 av den 21 maj 2013 om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (EUT L 140, 27.5.2013, s. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/473/oj).